

MENTRE SEGUEIXEN LES CONVERSES ENTRE USA I URSS

El desarmament divideix Europa

Dimarts passat la Unió Europea Occidental aprovava l'eliminació total dels euromíssils. Dimecres, a Ginebra, les converses entre soviètics i nord-americans tendents a redactar un esborrany de tractat per l'eliminació dels míssils d'abast intermedi a Europa prenen una velocitat de vertiger i entren en la fase de concreció de propostes. A Madrid, Felipe González i Wilfried Martens especificaven que un acord entre Washington i Moscou sobre els euromíssils no hauria de condicionar les negociacions sobre reducció d'armament convencional.

Richard Perle, subsecretari de Defensa dels Estats Units, declarava, per la seua part, a *Der Spiegel* que «l'Aliança Atlàntica necessita disposar d'una capacitat nuclear en sol europeu». *L'Express*, descobria, a través d'una exhaustiva enquesta, que els francesos estan disposats, en principi, a cooperar en la defensa de la República Federal Alemanya. Piles i piles de declaracions, opinions, gestos diplomàtics, discussions i profecies recorrien Europa especulant sobre el futur de la seua defensa.

Eliminar els euromíssils

Tot aquest sobtat moviment té l'origen en les propostes de reducció d'armament que les dues superpotències estan creuant fa mesos. El colp espectacular va ser Reykjavík i la proposta soviètica d'arribar a l'opció zero. Una proposta que, imprudentment, haurien llançat els occidentals l'any 1981. Reagan no signà per un pèl i això va provocar calfred entre els aliats europeus, que temeren, i expressaren públicament aquest temor, que els americans no estiguessen negociant l'«abandó» d'Europa a la seua sort. A partir d'ací la febra de les converses i les propostes no ha minvat ni un segon, i inclús ha anat creixent en la mesura en què es coneixen les posicions concretes sobre els distints sistemes d'armament de cada superpotència.

Soviètics i nord-americans semblen decidits a continuar les seues converses de desarmament, fins arribar a un acord que elimine bona part de l'arsenal nuclear ara instal·lat a Europa. Però els europeus encara no ho veuen clar.

Vicent Partal

¿El desarmament nuclear significaria l'abandó del continent a la força convencional soviètica?

En el centre del debat, els euromíssils. És a dir, aquells míssils d'abast entre cinc-cents i mil quilòmetres que l'OTAN i el Pacte de Varsòvia desplegaran a banda i banda de la ratlla com a mesura de pressió al contrari davant les negociacions. Aquests míssils, que provocaren un augment de la tensió sense precedents a Europa, podrien ser desmantellats ara si les dues superpotències arriben a un acord. Ací, però, és on naixen les posicions divergents.

Per als pacifistes i per a una part molt important de l'opinió pública, el desmantellament dels euromíssils és alguna cosa més que una prova de bona voluntat. És l'inici d'una certa tranquil·litat sobre el vell continent. Tot-hom és conscient que qual-sevol reducció d'aquest tipus d'armes pot esdevenir reversible en pocs dies, però també és indubtable que el seu desmantellament provocarà una distensió clara entre els dos blocs militars i eliminarà pràcticament la possibilitat d'una guerra nuclear limitada al teatre d'operacions europeus.

Els governs aliats, però, no ho veuen tan clar. I una és la pregunta que flota in-

Què es juguen en les converses

V. P.

Armes convencionals. Hi ha un acord entre les dues superpotències per iniciar unes converses que substituesquen les actuals negociacions sobre Reducció Mútua i Equilibrada de Forces (MBFR). Aquestes noves converses considerarien com a zona de reducció de forces tota Europa i no la franja central del continent com fins ara. El principal problema consistiria a delimitar les retirades, ja que aquestes haurien de tenir en compte quant de temps es tardaria a

tornar en el cas de guerra (una divisió soviètica pot ser retirada als Urals més fàcilment que una nord-americana a l'altra banda de l'Atlàntic).

Armes químiques. L'URSS reconeix la seua superioritat en aquest camp, tot i que ha anunciat mesures per tal de frenar la producció de noves armes químiques. Moscou està disposada a acceptar un tractat sobre aquest tema, però no que aquest tractat incloga clàusules de verificació que

sistentment en les cancelleries: ¿la retirada d'aquesta part dels efectius nord-americans a Europa significaria l'abandó del continent a la força convencional soviètica? No és cap secret que les forces no nuclears del Pacte de Varsòvia són molt més nombroses que les de l'OTAN a Europa. També és cert que estan menys preparades tècnicament. Però, si no hi ha les forces nuclears americanes a Europa, el Pacte de Varsòvia se sentirà prou fort per iniciar una invasió. Tot es redueix a creure en la bona voluntat de Gorbatxev o no. O, a l'inrevés, a creure en les advertències dels americans o no creure-hi.

De moment, a nivell de governs, hi ha opcions per a tots els gustos. Bonn i Londres s'oposen de totes totes a la reducció d'efectius nuclears sobre Europa. El ministre britànic de Defensa encara ha anat més lluny i ha demanat que s'arribi al *right to match* amb els soviètics, és a dir, a la paritat total en el desplegament de míssils de curt abast, en els quals la superioritat soviètica és total. La Unió Europea Occidental s'ha mostrat d'acord en l'eliminació dels euromíssils, però no ha arribat a cap posició comuna sobre els de curt abast. Inclús dins alguns governs de coalició, com ara l'holandès, els distints partits coaligats han adoptat posicions divergents. Però en una

permeten els americans accedir al seu armament químic.

Euromíssils. Els euromíssils (míssils INF amb un abast de 1.000 a 5.000 quilòmetres d'abast) inclouen per part americana els Cruise i Pershing-II, i per part soviètica els SS-20. Hi ha ja un acord de principi per eliminar-los en cinc anys, mantenint cent caps nuclears per país, però a Amèrica i Àsia. Si s'arribés a un consens, aquest residu podria ser eliminat també.

Míssils curts. Els míssils SRINF (amb un abast de 400 a 1.000 quilòmetres) inclouen els Pershing IA, per part americana, i els SS-12 i SS-23, per part soviètica. Gorbatxev ha anunciat la intenció d'eliminar-los en

un any tot i la seua innegable superioritat, en aquest camp. Els americans volen saber a canvi de què serà aquesta eliminació.

Caps Nuclears Tàctics. Es consideren com a tals tots els projectils d'artilleria, bombes d'aviació i mines que siguin nuclears. L'URSS proposa que se'n negocie la reducció en el marc de les converses sobre armes convencionals. Els Estats Units es neguen al fet que es negocien així. L'OTAN ha procedit a eliminar unilateralment part del seu estoc, sense esperar contrapartides soviètiques.

Míssils START. (Míssils Estratègics Intercontinentals, amb un abast de més de 5.000 quilòmetres). En la tro-

bada de Reykjavík s'arribà a un principi d'acord pel qual es reduïen a un màxim de sis mil caps i 1.600 llançadores per cada una de les aliances. Això significaria una reducció al 50 per cent en un termini de cinc anys. Ronald Reagan ha parlat d'allargar aquest termini a set anys.

Guerra de les Galàxies (La «Iniciativa de Defensa Estratègica», desplegament de sistemes nuclears d'armes en l'espai). L'IDE és temuda per Moscou, que vol evitar-ne al preu que siga el desplegament. Washington segueix els treballs preparatoris per a aquest desplegament, que, en qualsevol cas, no es produirà abans del segle XXI. □

**PREMI ATORGAT AL CAVA NADAL BRUT EN EL
 CERTAMEN DE VIENA VINOVA EN COMPETÈNCIA
 AMB ELS MILLORS XAMPANYS I CAVES.**

cosa estan d'acord tots: hi ha por que l'«Opció Superzero» de Gorbatxev no signifiqui la desnuclearització d'Europa i hi ha por a perdre el paraigua nuclear americà.

Una defensa europea pròpia

En front d'aquesta por, però, ningú no planteja alternatives. S'ha parlat de revitalitzar la Unió Europea Occidental. Però ¿com a què? ¿Com a organització independent de l'OTAN? Impossible. ¿Com a «columna» europea de l'OTAN? In necessari. Per a realitzar aquestes funcions ja hi ha dins l'OTAN l'anomenat *Eurogroup*. ¿I doncs?

A l'altra banda de l'Atlàntic hi ha un malestar tot just dissimulat. Els americans estan farts que, cada vegada que l'URSS inicia un procés de liberalització, els seus aliats europeus comencen a dubtar sobre la necessitat de la presència americana. I més aquesta vegada en què s'esglaien quan els Estats Units inicien converses de desarmament, després d'haver proclamat públicament moltes vegades la seua por que la presència nuclear americana sobre Europa no fos perillosa.

Scott Sullivan ha escrit a *Newsweek* que l'acord que sembla imminent entre les superpotències significa «la primera retirada significativa de forces nord-americanes després de la Guerra Mundial». Sullivan no es preocupa massa per aquest fet simbòlic. Però sí que es preocupa que aquesta retirada no vaja acompanyada d'una assumptió major per part dels europeus de la pròpia defensa. Sobretot, perquè la defensa d'Europa és molt important per a la pròpia defensa dels Estats Units.

Allí diuen que el Kremlin exerceix un mètode consistent a donar «concessions en cascada» a Europa i que Europa no es posa a tremolar sinó fins al moment que Amèrica anuncia que se'n va. És molt difícil saber qui té raó, però el que ja se sap és que els europeus i l'OTAN van dividits a unes negociacions que poden marcar clarament el futur del planeta. Qualsevol proposta de desarmament és un pas endavant. Però, segons es veu, pot tornar-se per a alguns un pas enrere.

Sobre Europa estem assistint al naixement d'una nova fase històrica que dissenyarà les pròximes dècades del nostre continent en termes de seguretat i defensa. I els europeus, dividits i partits, una vegada més no estan a l'altura de les circumstàncies. De nou seran les superpotències qui decidirà sobre el seu futur. Però ¿poden aspirar a alguna altra cosa, ara per ara? □